

28. juli 2025

asn@nanoq.gl

kopi: bosd@nanoq.gl

Vedr.: Udkast til forslag til: Inatsisartutlov nr. xx af xx. xxxx 2025 ændring af Inatsisartutlov om mineralaktiviteter

og

Udkast til forslag til: Inatsisartutlov nr. xx af xx. xxx 2025 om ændring af Inatsisartutlov om mineralske råstoffer og aktiviteter af betydning herfor (råstofloven)

Transparency International Greenland (TIG) arbejder for mere åbenhed i forvaltningen for så vidt muligt at forebygge korruption og i øvrigt få bragt magtmisbrug bringes frem i lyset.

Dette gøres bl.a. ved god borgerinddragelse og dialog med befolkningen.

Lovens formål

TIG konstaterer, at formålet med udkastet til lovændringen er at muliggøre en smidigere administration på råstofområdet. Det fremgår dog af bemærkninger, at der ikke forventes økonomiske besparelser hos den offentlige administration.

Det fremgår af Grønlands Råstofstrategi 2025-2029, at ét af fokusområderne er at skabe attraktive investeringsrammer og herunder gennemføre en mulig ny organisationsstruktur.

TIG anerkender, at det kan være nødvendigt at effektivisere sagsgange mv. Det bør dog genovervejes om deregulering af miljøstyrelsens virke er der, hvor der bør effektiviseres først.

En mulig nedlægning af Miljøstyrelsen uden høring

Udkastet lægger op til, at nedlæggelse af miljøstyrelsen vil kunne ske jf. § 23, stk. 1, i Inatsisartutlov om Inatsisartut og Naalakkersuisut.

Da ressortfordelingen fastsættes ved cirkulære, vil dette reelt medføre, at en evt. nedlæggelse af miljøstyrelsen kan gennemføres uden offentlig høring.

Forudsigelighed og stabilitet er væsentlige faktorer i vurderingen af sikkerhed og risiko ved investering i fx større projekter om udvinding af råstoffer eller mineraler.

TIG savner af disse grunde, at udkastet reelt tager stilling til konsekvensen af, hvis den nuværende eller fremtidige formand for Naalakkersuisut vælger at nedlægge miljøstyrelsen, herunder miljøstyrelsens afhængighed derefter.

TIG anbefaler derfor, at hvis der ønskes en mulighed for nedlæggelse af miljøstyrelsen, skal dette mindst skulle gøres ved bekendtgørelse.

Politisk stillingtagen til Miljøstyrelsen drøftes reelt

§ 3 a. i Råstofloven blev indført ved Inatsisartutlov nr. 26 af 18. december 2012, efter at der havde været et politisk ønske om, at der skulle indføres en særskilt styrelse til at myndighedsbehandle miljøforholdene. Der er ved det fremsatte udkast, ikke i tilstrækkeligt grad vurderet de evt. konsekvenser ved nedlæggelsen af miljøstyrelsen.

Det fremstår ikke tydeligt, om der politisk er et ønske om at skulle nedprioritere miljøområdet, eller råstofstrategiens mål bedst nås ved at der på sigt ikke længere skal være en styrelse til at have fokus på miljø i forhold til mineral- eller råstofudvinding.

TIG anbefaler derfor, at det ved Naalakkersuisuts forelæggelsesnotat gøres klart, at lovforslaget reelt muliggør en nedlukning af miljøstyrelsen ved cirkulære.

Er en nedlukning af miljøstyrelsen noget som alle partierne er enige om?

Befolkningens inddragelse og borgerne

TIG har gentagne gange gjort opmærksom på, at det er meget vanskeligt for borgerne at gennemskue forslag i høringsportalen fra Råstofstyrelsen. Disse fremlægges i høring som et nummer (Høring 497, Høring M-496). En klar overskrift ville sandsynligvis medføre større opmærksomhed og dermed flere høringssvar.

Råstofstyrelsen/råstofdepartementet bør tydeliggøre, hvor der er kommende aktiviteter samt hvor der sker ændringer i tildelinger.

TIG anbefaler, som også gjort tydeligt ved strategien, at der sker en øget dialog og borgerinddragelse, før man fjerner lovkravet til klageadgang.

Manglende gennemsigtighed

Ombudsmanden har fastslået, at dokumenter udvekslet mellem Råstofstyrelsen og Miljøstyrelsen for Råstoffer er omfattet af offentlighedens regler om aktindsigt. Råstofstyrelsen vil med lovforslaget blive integreret i Råstofdepartementet. Miljøstyrelsen for råstoffer foreslås nedlagt, dog fastslås, at Naalakkersusit at forpligtiges til at fastsætte bestemmelser om adgang til at påklage afgørelser vedrørende natur- og miljøforhold. Dette vil fordre, at natur- og miljø ikke på sigt kan være i samme ressortområde som råstoffer. Det er uvist, hvorledes aktindsigt vil være muligt, hvis styrelserne nedlægges.

TIG anbefaler, at udkastet indeholder klare regler for aktindsigt.

Deregulering af klageadgangen

TIG anbefaler, at der i bemærkningerne sættes tidsramme for, hvornår 'bestemmelser om adgang til at påklage afgørelser vedrørende afgørelser vedrørende natur- og miljøforhold'. Tidsrammen skal dels dække, hvornår bestemmelser indføres og hvornår påklage kan ske.

TIG kan ikke udelukke, at det er den manglende gennemsigtighed og gennemskuelighed om klagemuligheder for organisationer som er den afgørende grund til at klagemuligheden ikke har været benyttet.

Under hensynet til den fremtidige myndighedsfordeling og ressortfordeling er en manglende ramme for bekendtgørelse om klager over miljø og naturforhold et problem.

I den forbindelse nævnes det som en mulighed, at der vil kunne oprettes en uafhængig klageinstans. For reelt at kunne forholde sig til dette forslag, mener TIG, at det bør beskrives mere tydeligt, hvilke forventninger der måtte være til denne uafhængige klageinstans, herunder klageinstansens kompetence, så det tydeliggøres, hvilken type sager klageinstansen vil kunne behandle. Uden den viden er det svært at forholde sig til, hvad de reelle konsekvenser vil være ved ændringen.

TIG anbefaler derfor, at det i lovforslaget gøres meget tydeligere hvilke krav bekendtgørelsen skal opfylde i forhold til en klagemulighed.

Dette også for at sikre en klar hjemmel til opsættende virkning af klage, eller tilladelse betinget af klagefristens udløb.

Med venlig hilsen



Inuk Lundblad, Formand for bestyrelsen

Transparency International Greenland